ISSN: 2181-4341, IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 9.145, SJIF – 5,431

Shomurodov Oybek Ergashali o'g'li

Otorinoloringologiya yo'nalishi 1-kurs ordinatori

Central Asian Medical University

SURUNKALI POLIPOZ RINOSINUSITLARNI DAVOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH

Annotatsiya

Surunkali polipoz rinosinusit burun bo‘shlig‘i va yondosh sinuslarning surunkali yallig‘lanish kasalligi bo‘lib, burun shilliq qavatida poliplarning hosil bo‘lishi bilan xarakterlanadi. Ushbu kasallik bemorlarning hayot sifatini pasaytiradi va tez-tez qaytalanish bilan kechadi. Tadqiqotning maqsadi surunkali polipoz rinosinusit bilan og‘rigan bemorlarda davolash usullarini takomillashtirishdan iborat. Tadqiqot davomida klinik, endoskopik va instrumental tekshiruv usullari qo‘llanildi. Olingan natijalar asosida kompleks davolash usullarining samaradorligi baholandi. Tadqiqot natijalari surunkali polipoz rinosinusitni davolash samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar

surunkali rinosinusit, burun poliplari, endoskopik davolash, konservativ davolash, burun bo‘shlig‘i, sinusit

Аннотация

Хронический полипозный риносинусит является хроническим воспалительным заболеванием полости носа и околоносовых пазух, характеризующимся образованием полипов слизистой оболочки. Данное заболевание снижает качество жизни пациентов и отличается частыми рецидивами. Целью исследования является совершенствование методов лечения хронического полипозного риносинусита. В ходе исследования применялись клинические, эндоскопические и инструментальные методы обследования. На основании полученных результатов была оценена эффективность комплексного лечения. Результаты исследования позволяют повысить эффективность лечения хронического полипозного риносинусита.

Ключевые слова

хронический риносинусит, полипы носа, эндоскопическое лечение, консервативное лечение, полость носа, синусит

Abstract

Chronic polypous rhinosinusitis is a chronic inflammatory disease of the nasal cavity and paranasal sinuses characterized by the formation of nasal polyps. This disease reduces the quality of life of patients and is associated with frequent recurrences. The aim of this study is to improve

treatment methods for chronic polypous rhinosinusitis. Clinical, endoscopic, and instrumental examination methods were used in the study. Based on the obtained results, the effectiveness of комплекс treatment was evaluated. The results of the study allow improving the effectiveness of treatment of chronic polypous rhinosinusitis.

Keywords

chronic rhinosinusitis, nasal polyps, endoscopic treatment, conservative treatment, nasal cavity, sinusitis

Kirish. Surunkali polipoz rinosinusit burun bo‘shlig‘i va yondosh burun bo‘shliqlarining uzoq davom etuvchi yallig‘lanish kasalligi bo‘lib, burun shilliq qavatida poliplarning hosil bo‘lishi bilan xarakterlanadi. Ushbu kasallik klinik amaliyotda keng uchraydi va otorinolaringologik kasalliklar orasida muhim o‘rin egallaydi. Turli adabiyotlarga ko‘ra, surunkali rinosinusit aholining 5–12 % ida uchraydi va shularning muhim qismini polipoz shakli tashkil etadi.

Surunkali polipoz rinosinusitning rivojlanishida allergik reaksiyalar, surunkali infeksiya o‘choqlari, immun tizim buzilishlari, anatomik o‘zgarishlar hamda tashqi muhit omillari muhim rol o‘ynaydi. Kasallikning asosiy klinik belgilari burun bitishi, burun orqali nafas olishning qiyinlashishi, hid bilishning pasayishi yoki yo‘qolishi, bosh og‘rig‘i, burundan shilliq yoki shilliq-yiringli ajralmalar ajralishi hisoblanadi. Surunkali polipoz rinosinusit bemorlarning umumiy ahvoliga va hayot sifatiga sezilarli ta'sir ko‘rsatadi. Doimiy burun bitishi uyqu buzilishlariga, ish qobiliyatining pasayishiga va tez charchashga olib keladi. Kasallikning uzoq davom etishi esa yondosh kasalliklar rivojlanishiga sabab bo‘lishi mumkin.

Hozirgi vaqtda surunkali polipoz rinosinusitni davolashda konservativ va jarrohlik usullari qo‘llaniladi. Konservativ davolash usullari intranazal kortikosteroidlar, antigistamin preparatlar, antibakterial terapiya va burunni yuvish muolajalarini o‘z ichiga oladi. Biroq faqat konservativ davolash ko‘pincha yetarli darajada samarali bo‘lmaydi va kasallik qaytalanishi kuzatiladi.

So‘nggi yillarda endoskopik jarrohlik usullarining keng qo‘llanilishi surunkali polipoz rinosinusitni davolash samaradorligini oshirishga imkon yaratdi. Endoskopik sinus jarrohligi poliplarni aniq olib tashlash va sinuslarning tabiiy drenajini tiklash imkonini beradi. Shu sababli surunkali polipoz rinosinusitni davolash usullarini takomillashtirish zamonaviy otorinolaringologiyaning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi. Surunkali polipoz rinosinusit bilan og‘rigan bemorlarda kompleks davolash usullarining samaradorligini o‘rganish va davolashni takomillashtirish.

Material va metodlar. Tadqiqot 2025 yil davomida otorinolaringologiya bo‘limida davolangan surunkali polipoz rinosinusit tashxisi qo‘yilgan 30 nafar bemor ishtirokida o‘tkazildi. Tadqiqotga yoshi 20 yoshdan 60 yoshgacha bo‘lgan bemorlar jalb qilindi. Tadqiqotda ishtirok etgan bemorlarning 18 nafari erkaklar va 12 nafari ayollarni tashkil etdi.

Barcha bemorlarda quyidagi tekshiruv usullari qo‘llanildi:

1. Anamnez yig‘ish
2. Shikoyatlarni aniqlash
3. Umumiy klinik ko‘rik
4. Oldingi va orqa rinoskopiya
5. Burun bo‘shlig‘ining endoskopik tekshiruvi
6. Paranasal sinuslarning kompyuter tomografiyasi

7. Laborator tekshiruvlar

Endoskopik tekshiruv yordamida burun bo‘shlig‘ining shilliq qavati holati, poliplarning joylashuvi va hajmi baholandi. Kompyuter tomografiya yordamida yondosh sinuslarning zararlanish darajasi aniqlandi.

Bemorlar davolash usullariga qarab ikki guruhga ajratildi.

1-guruh – konservativ davolash (15 bemor)

Ushbu guruh bemorlariga quyidagi davolash muolajalari o‘tkazildi:

1. izotonik eritmalar bilan burunni yuvish
2. intranazal kortikosteroidlar qo‘llash
3. antigistamin preparatlar qabul qilish
4. yallig‘lanishga qarshi terapiya

2-guruh – kompleks davolash (15 bemor)

Ushbu guruh bemorlariga quyidagi davolash usullari qo‘llanildi:

1. endoskopik polipotomiya
2. sinuslarning drenajini tiklash
3. intranazal kortikosteroidlar
4. burunni izotonik eritmalar bilan yuvish
5. antibakterial terapiya zarurat bo‘lganda qo‘llanildi

Davolash samaradorligi quyidagi mezonlar asosida baholandi:

1. burun orqali nafas olishning yaxshilanishi
2. hid bilish qobiliyatining tiklanishi
3. burun bitishining kamayishi
4. burundan ajralmalar kamayishi
5. endoskopik ko‘rsatkichlarning yaxshilanishi

Natijalar. Tadqiqot davomida bemorlarning asosiy shikoyatlari burun bitishi (90 %), burun orqali nafas olishning qiyinlashishi (86 %), hid bilishning pasayishi (70 %) va bosh og‘rig‘i (60 %) ekanligi aniqlandi. Konservativ davolash olgan 1-guruh bemorlarida davolashdan so‘ng burun nafasining yaxshilanishi 60 % bemorlarda kuzatildi. Hid bilish qobiliyati 40 % bemorlarda qisman tiklandi. Ayrim bemorlarda burun bitishi saqlanib qoldi.Kompleks davolash olgan 2-guruh bemorlarida davolash natijalari sezilarli darajada yaxshi bo‘ldi. Burun orqali nafas olishning yaxshilanishi 86 % bemorlarda kuzatildi. Hid bilish qobiliyati 65 % bemorlarda tiklandi. Endoskopik tekshiruv natijalariga ko‘ra 2-guruh bemorlarida burun shilliq qavatining shishganligi kamayganligi va poliplarning deyarli kuzatilmaganligi aniqlandi. Olingan natijalar kompleks davolash usuli konservativ davolashga nisbatan samaraliroq ekanligini ko‘rsatdi.

Xulosa. Surunkali polipoz rinosinusit burun bo‘shlig‘i va yondosh sinuslarning keng tarqalgan surunkali kasalligi hisoblanadi va bemorlarning hayot sifatiga salbiy ta'sir ko‘rsatadi. Konservativ davolash usullari kasallik belgilarini kamaytirishda ma'lum darajada samarali bo‘lsada, kasallik qaytalanishi tez-tez uchraydi. Kompleks davolash usuli, ya'ni endoskopik jarrohlik va medikamentoz terapiyaning birgalikda qo‘llanilishi yuqori samaradorlik ko‘rsatdi. Surunkali polipoz rinosinusitni davolashda kompleks yondashuv qo‘llash kasallik qaytalanishini kamaytiradi va davolash samaradorligini oshiradi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Пальчун В.Т., Магомедов М.М. Оториноларингология. Москва, 2019.
2. Пискунов С.З. Болезни носа и околоносовых пазух. Москва, 2020.
3. Fokkens W.J., Lund V.J., Hopkins C. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps (EPOS 2020).
4. Gleeson M. Scott-Brown's Otorhinolaryngology. London, 2018.
5. Агапов В.С. Хронические риносинуситы. Санкт-Петербург, 2017.
6. Brook I. Sinusitis: From Microbiology to Management. New York, 2016.